

Világszemle

A spanyol kormánycsapatok brihugai győzelme felszakította az úgynevezett „benemavatkozási” politika gennyes sebéét. Grandi, londoni olasz nagykövet a vereség hírére kijelentette, hogy Olaszország egyetlen katonáját sem hajlandó kivonni Spanyolországból, amíg az intervenciós hadjárat nincs befejezve. Miután Grandi Londonban elismerte, hogy Olaszországnak valóban csapatai vannak a spanyol frontokon, úgylátzott, hogy nem lesz értelme tovább folytatni a diszkreditált, nevenséges és kártékony semlegességi játékot. A francia közvélemény felzúdult és erélyes cselekedeteket követelt a Blum-kormánytól. Delbos valóban egy kissé élesebb hangon kezdett beszélni. Franciaország felvetette azt a gondolatot, hogy visszaveszi cselekvési szabadságát, majd akciót kezdett a Népszövetség összehívására. Ezt az akciót Anglia elgáncsolta. A Baldwin-kormány magatartása Angliában is nagy felzúdulást keltett. Az agg Lloyd George a londoni parlamentben szenvedélyeshangú támadást intézett a semlegességi politika ellen, amely Anglia érdekeit ugyanúgy sérti, mint Franciaországét. A kormány nevében lord Carnborne válaszolt, azt állította, hogy a semlegességi politika bevált, mert az önkéntestilalmat szigorúan betartják. Betartják, — de csak a demokratikus államok, miatt a fasiszta parancsuralmak vígan szállítják a csapataikat.

A brihugai csata nagy katonai és morális győzelmet hozott a spanyol köztársaságnak. De ez a győzelem még nem dönti el véglegesen a háborút. A köztársaság végső győzelme attól függ, hogy megakadályozzák-e a további intervenciós csapatszállításokat. Egy angol lapjelentés szerint Franko csapatainak már tíz százaléka sem spanyol. Olyan tény ez, amely felett a demokratikus hatalmak továbbra is szemet húnyanak, vagy megvárják, míg maguk is hasonló támadás áldozatai lesznek.

* *
*

Albrechtnak, Belgium republikánus és szocialista érzelmű királyának tragikus halála után nagy változások történtek a tradicionális belga politikában. Már a király halála előtt súlyos belső gazdasági és politikai válság rengette a belga közéletet. Ehhez még az általános európai politikai válság is hozzájárult, valamint a faszizmus győzelme Németországban, amely egyszerre háborús veszedelmet zúdított Európára. A belga reakció egyre összpontosítja erőit. A király halála csak siettette a reakció koncentrálódását és ez a reakció mindeddig túlsúlyt nyert a nép erejével szemben. A német faszizmus kihasználta a flamand—vallon torzalkodást és a rexista mozgalmon keresztül sikerült neki a kispolgárság elégedetlenségét fasiszta mederbe terelni. Az 1936. évi választások azt mutatják, hogy a fasiszta rexmozgalom erősödött a katolikusok rovására, míg a szocialisták és liberálisok közös blokkot alkotva megtartották pozícióikat, a kommunisták szintén gyarapodtak, noha nem oly mértékben, mint a rexisták. Belgium nagytőkés körei, mint érdekeik megmentőjét, támogatják a rexmozgalmat. A népfront győzelme Franciaországban a faszizmus felé fordította ezeket a nagytőkés köröket, míg külpolitikai téren Belgiumot a háború veszélye a jóviszony felvételére kényszerítette az esetleges támadóféllel: Németországgal. Ilyen körülmények között politikai

irányt kellett változtatni. S a reakció nyomása alatt Belgium szakít a kollektív biztonság eszméjével és semlegességet vállal. Kérdéses azonban, hogy az a politika, mely a háború előtt eredményes volt, most beválik-e?

Amikor az imperialista hatalmak erőaránya olyan, hogy egy esetleges háborúban nem tudni, melyik oldalon lenne a túlsúly, mindegyik nagyhatalom támogatja annak a kisebb államnak a semlegességét, mely mint ellenség, akadályt jelentene, mint szövetséges azonban nem sokat számít. Akkor azonban, amikor a túlsúly szemmel látható, amikor egyes hatalmak minden eszközzel a békét igyekeznek fentartani, hogy pozíciójukat megerősíthessék, míg mások háborúra törekcsenek, hogy újabb piacokat szerezzenek és hogy ilyen módon vezessék le a belső elégedetlenséget, olyankor a semlegességi politika a kihívó felek malmára hajtja a vizet, de egyszermind kudarccal is végződik. Mert ma szemmel látható, hogy a háborút provokálók ereje nincs arányban a demokrata erőkkel s hogy a fasiszta országok belső szerkezete is ingadozóban van. Lipót, belga király londoni útja világosan mutatja a semlegességi politika eredménytelenségét. Belgium kénytelen volt könyörögni, hogy Anglia garantálja integritását. S mit kért ennek fejében Anglia? Térjen vissza hozzá Belgium; ami azt jelenti, hogy többé már nem semleges, hanem a demokrata hatalmak szövetséges. Belgium és a demokrata államok viszonyán azonban egy kis árnyék vehető észre, Ez az árnyék onnan ered, hogy egy állam sem bízik meg teljesen Belgium őszinte barátságában.

Középeurópában valami átcsoportosulás készül, vagy legalább is bizonyos oldalról átcsoportosítást készítenek elő, melynek éle ma még nem mered határozott irányba, helyesebben: egyidejűleg többfelé irányul. A spanyol polgárháború és az abessziniai zavarok kissé elvonták Olaszország figyelmét Közép- és Délkeleteurópától, mialatt Németország aktivitását itt a maximumra fokozta. A spanyolországi olasz—német együttműködés és az úgynevezett Róma—Berlin tengely sokakkal elfeledteti, hogy a két fasiszta parancsuralomnak Középeurópában éles érdekellentétei vannak. Olaszország megfeszített erővel hadakozik Franciaország és Anglia ellen s mindent elkövet, hogy a Földközi tenger mellékén s Délkeleteurópában gyöngítse a két demokrata nagyhatalom pozícióit. Ebben a törekvésében Németországra támaszkodik, mellyel érdekközösége Franciaországgal és bizonyos mértékben Angliával szemben is nyilvánvaló. Egyidejűleg azonban a Duce vigyáz arra, hogy ennek az együttműködésnek leple alatt Hitler ki ne szorítsa olyan pozíciókból, melyek adott esetben éppen Németország ellen jelenthetnek ugródeszkal. Innen a nézeteltérés Német- és Olaszország között a kisántán, Magyarország és Csehszlovákia kérdésében, melyek elhatározó pillanatokban előtérbe lépnek. Míg a Duce Spanyolországban és Abessziniában volt elfoglalva, Hitler majdnem rátette kezét Magyarországra s teljes gözzel bomlaszt még egy sor közép- és délkeleteurópai államot, melyek Olaszország természetes hátvédei. A Duce most ellenlökésre szánta el magát és demonstratív keztenyújtott Jugoszláviának, melyet pedig a harmadik birodalom szemelt ki a maga számára szövetségesnek.

Benes, cseh köztársasági elnök beográdi látogatását igaz, őszinte örömmel üdvözölte Jugoszlávia népe. Egy beográdi találkozó sem váltott ki akkora lelkesedést, rokonszenv megnyilvánulást, mint Benesé. Benes ma a világpolitika egyik legmarkánsabb alakja. Nagy békeharcos, aki minden erejével küzd az emberi jogokért, aki sohasem ismert sovinizmust, aki hosszú politikai pályafutása közben egyetlen nem-demokrata gesztust sem tett, aki mindig lelke mélyéig demokrata volt.

Benes abban az időben került Csehszlovákia élére, amidőn Európa legválságosabb napjait élte. Minden oldalról fasiszta államokkal körülvéve Csehszlovákiát az a veszély fenyegette, hogy elveszti szabadságát. A hitlerista szudetta pártnak erősödése állandó belső veszéllyel fenyegette a demokrata köztársaságot s körülötte ott lestek rá ellenségei, a háborús provokátorok. Csehszlovákia külpolitikája a béke őszinte pártfogolásában, a demokráciáért való harcban, a kollektív biztonság elvének hirdetésében, a kisantant szövetség megszilárdításában, a demokrata államokkal való szövetségben nyilvánult meg. Ez a politika volt az, amely a fasiszta államok ellenségeskedését Csehszlovákia iránt kiváltotta.

Németország segíti Henlein mozgalmát és szudetta puccsot készít elő, hogy beleavatkozhatson Csehszlovákia belügyeibe. Ily módon Csehszlovákia, a béke őszinte és legnagyobb híve abban a kellemetlen helyzetben van, hogy a német fasiszta-imperialista politika nyomása alatt a jövő háború hadszínterévé válik. Csehszlovákia azonban továbbra is a kiszabott uton megy, mely a béke és a demokrácia felé vezet. És nem kis érdeme van ebben Benesnek.

Benes Eduard békepolitikáját a kisantant minden népe lelkesedéssel támogatja és ha a fasizmus netalán lecsapna a csehszlovák népszabadságra, úgy az egész világ demokrata békeharcosaival találná szemben magát.

*
* *

Bulgáriában végetértek a községi választások. Az eredmények objektív szempontból itélve semmi jelentőséggel és értékkel nem bírnak, mert nem adnak megfelelő adatokat a bolgár belpolitikai viszonyok megismerésére. A kötelező nyílt szavazás, melyen kizárólag kormányjelöltek indulhattak, letartóztatások, elűzések, csalások, terror közepette, sajtó és agitációs-szabadság nélkül zajlott le. Az ilyen választás csak azt mutatja, hogy a kormánynak nincsenek tömegei, hiányoznak azok a reális alapok, melyek szilárd erkölcsi támpontot adhatnának és így hosszú életre nem igen számíthat.

*
* *

Távolkeleten egyre feszültebb lesz a helyzet Szovjetunió és Japán között. Japán szisztematikusan készülődik a nagy háborúra, miközben sajtója napról-napra a Szovjetunió keleti hadseregének fenyegető erejéről hoz jelentéseket.

Az utóbbi három esztendőben Japán nagy súlyt helyezett új iparágak kifejlesztésére, melyek minden kétséget kizárolan háborús célokat szolgálnak. Óriásméretű kapacitásemelések történtek a repülőgép, tank, ágyú, gépfegyver, autó, traktor és műselyemgyárakban. A japán hadiipar évi termelése 1.600—1.700 tank, 3.000—3.500 repülőgép, 1.500 páncélautó, 10—12.000 autó, 10.000 ágyú, 150.000 gépfegyver és 1.000 traktor. A hadicélokra költött összegek minden évben emelkednek. 1933-ban 820 millió, 1935-ben 1.022 millió, 1936-ban 1.059 millió yent és egyedül 1937 első három hónapjában 1.500 millió yent fordítottak a katonaságra.

A katonai kiadások ez évi hirtelen emelkedése eléggé mutatja, hogy Távolkeleten nemsokára döntő fordulatok állnak be. A kisebb háború, Madzsuriában és Észak-Kinában már régóta folyik. Sokkal katasztrófálisabb lesz azonban az a „nagy háború”, melyre ilyen hatalmas apparátussal készülődnek.

*
* *

Amerikában napirenden vannak a sztrájkok. Alig, hogy az egyik végetér, kezdődik a másik. Ezek a sztrájkok a legegységesebb szociális könnyítésekért folynak. A legtöbnek munkabéremelés, kollektív szerződések, szabad szervezkedés kivívása az indító-oka. Mindezeket Európa haladottabb országaiban már régen elérték a munkások.

Pittsburgban 45.000 munkás, Csikágóban 2.000 taxisoffőr sztrájkol, akihez még vagy félmillió vasutas is akar csatlakozni (Amerikában a vasutak magánkezekben vannak), ugyanakkor 8.000 börmunkás is abbahagyta a munkát. Detroitban generálsztrájk fenyeget. Itt már négy üzemben és a vágóhidon beszüntették a munkát. Hogy a nagytőke sem nézi az eseményeket ölbetett kézzel, az természetes. Ford kijelentette hogy nem ismeri el a szakszervezeteket, mint közvetítőket és érdekképviseletet, gyárában egyetlen szervezett munkás sem dolgozhat. Samuel Rozow, nagy építkezési vállalat amelynek óriási veszteségei voltak egy sztrájkból kifolyólag egészen radikális és amerikában nem szokatlan eszközhöz folyamodott. Redwood szervezeti funkcionárust, aki a sztrájkot vezette, fényes nappal az utcán lelőtték. Illionis, New Jersey és Conecticuth államok kormányzói megtiltottak mindenféle munkásmozgalmat. A nagy konzorciumok Roosewettet vádolják és teszik felelőssé ezekért az eseményekért. Erélyes intézkedéseket követelnek, hogy megfékezzék és lehetetlenné tegyék a „rendzavaró” és „nagy gazdasági károkat okozó” munkássztrájkokat. Mind-
ezideig azonban semmi eredmény nem mutatkozott ebben az irányban. S az amerikai munkásság gazdasági mozgalma napról-napra hatalmasabb méreteket ölt. K. I.

OLVASD ÉS TERJESZD A FIATALOK LAPJÁT, A HIDAT!